

Župa Fužine - demografska analiza matičnih knjiga krštenih (1725.-1802.)

Renka, Helena

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:186:944765>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-16**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET U RIJECI
RIJEKA

Helena Renka

ŽUPA FUŽINE – DEMOGRAFSKA ANALIZA MATIČNIH KNJIGA KRŠTENIH

(1725. – 1802.)

-završni rad-

RIJEKA, 2021.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET U RIJECI
RIJEKA

Župa Fužine – demografska analiza matičnih knjiga krštenih

(1725. – 1802.)

-završni rad-

STUDIJ: Dvopredmetni studij povijesti i povijest umjetnosti

MENTOR: izv. prof. dr. sc. Dubravka Božić Bogović

AKADEMSKA GODINA: 2020./2021.

STUDENTICA: Helena Renka

Rijeka, rujan 2021.

IZJAVA O AUTORSTVU ZAVRŠNOG RADA

Ovime potvrđujem da sam osobno napisao/la rad pod naslovom: *Župa Fužine – demografska analiza matičnih knjiga krštenih (1725. – 1802.)* te da sam njegov autor/ica.

Svi dijelovi rada, nalazi i ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima (mrežnim izvorima, literaturi i drugom) u radu su jasno označeni kao takvi te adekvatno navedene u popisu literature.

Ime i prezime studenta/ice: Helena Renka

Datum: 15. rujna 2021.

Vlastoručni potpis: _____

SAŽETAK:

Matične knjige zapisi su o najsretnijim i najtužnijim trenucima u ljudskom životu: krštenju, vjenčanju i smrti. Predstavljaju razmjerno pouzdan izvor za demografska istraživanja, ali su i koristan izvor informacija za različite istraživačke teme. Takve su i matične knjige katoličke župe Fužine čija povijest vođenja počinje s 1725. godinom. Cilj ovoga rada je analizirati i interpretirati podatke matične knjige krštenih župe Fužine od 1725. do 1802. godine. No prije toga, prvi dio ovog rada pozabavit će se dugom povijest Fužina, od prapovijesti pa sve do danas. Drugi dio bit će posvećen povijesti razvoja i pisanja matičnih knjiga, a treći dio analizi matičnih knjiga krštenih župe Fužine od 1725. do 1802. godine. Analizom je utvrđeno kako je u promatranom periodu rođeno 2548 djece, od toga 1273 dječaka i 1275 djevojčica. Najviše djece rađalo se u zimskim mjesecima, a najmanje u ljetnim što je karakteristika ruralnih društava. Rođeno je 47 parova blizanaca i 9 djece nakon smrti oca. Zabilježen je i mali broj nezakonito rođene djece, njih 13, što nam je pokazatelj tradicionalnosti zajednice u kojoj Crkva ima značajnu ulogu i u svakodnevnom životu.

Ključne riječi: matične knjige, krštenja, župa Fužine, 18. stoljeće, povijesna demografija

Sadržaj

1. UVOD	1
2. FUŽINE.....	2
2.1. Područje Fužina u vrijeme prapovijesti.....	2
2.2. Područje Fužina u doba Rimskog carstva	3
2.3. Područje Fužina u srednjem vijeku	5
2.4. <i>Fucina</i>	5
3. MATIČNE KNJIGE.....	8
3.1. Povijest matičnih knjiga	8
3.2. Matične knjige župe Fužine	9
4. DEMOGRAFSKA ANALIZA MATIČNIH KNJIGA KRŠTENIH (1725. – 1802.).....	10
4.1. Problematika analize	10
4.2. Godina 1725.	11
4.3. Analiza ukupnog broja rođenih od 1726. do 1802.	11
4.4. Spolna struktura rođenih	14
4.5. Blizanci.....	17
4.6. Djeca rođena nakon smrti oca	18
4.7. Nezakonita djeca	19
5. ZAKLJUČAK	21
6. POPIS LITERATURE	22

1. UVOD

Cilj ovog rada je prikazati rezultate analize matičnih knjiga krštenih katoličke župe Fužine u periodu od 1725. do 1802. godine. Uvriježeno je vjerovanje kako su Fužine kao mjesto nastale 1720. godine, no zahvaljujući radu i istraživanju Geriol-Nemet znamo da ovo mjesto ima puno duži kontinuitet postojanja.

U prvom poglavlju prikazat će se povijest područja na kojem se danas nalaze Fužine, a započet će se s prapovijesti kada je ove prostore naseljavalo pleme Japoda koje je svoje naselje osnovalo u Purgi. Potom će se dati pregled razvoja područja Fužina u doba Rimskog Carstva na čijem teritoriju je osnovan vojni logor, *villa rustica*, škola i brojni drugi objekti čiji su ostaci još vidljivi u današnjim privatnim i javnim građevinama kao što su Premerova kuća, kuća Štanfel i zgrada Pivarne. U 9. stoljeću prostori Fužina postaju dijelom teritorija franačke države, a u 13. stoljeću postaju posjedom krčke obitelji Frankapana koji ondje započinju vaditi željeznu rudu. Godine 1477. imamo prvi spomen Liča u darovnici kojom Martin Frankapan daruje Mikulici posjed Maševo. Od početka 17. stoljeća započinje naseljavanje teritorija Fužina koje se odvijalo u tri vala.

U poglavlju *Fucina* donosi se objašnjenje imena Fužine, te se kreće od 1725. godine kada Fužine postaju župa. Izgradnjom karolinske ceste koja prolazi kroz Fužine kreće i njihov gospodarski razvoj. U 18. stoljeću Fužine postaju i popularno turističko odredište, a taj status održao se i dan danas.

U drugom poglavlju donosi se kratak povijesni pregled razvoja i pisanja matičnih knjiga, a za naše prostore posebno su značajne odredbe Marije Terezije i Josipa II. kojima se uređuje način pisanja matičnih knjiga. Zadnji dio ovog rada u prvom dijelu donosi problematiku analize matice krštenih i opis same matice. Objašnjava se zašto je godina 1725. izuzeta iz cjelokupne analize, te se donose rezultati demografske analize od 1726. do 1802. godine koji obuhvaćaju broj rođenih, spolnu strukturu rođenih, rođenje blizanaca, djece rođene nakon smrti oca i nezakonite djece.

2. FUŽINE

Fužine su općina u Primorsko-goranskoj županiji, a nalaze se u samom srcu Gorskog kotara na antičkoj prometnici. Općina se sastoji od šest naselja, a to su: Benkovac Fužinski, Belo Selo, Lič, Fužine, Vrata i Slavica. Većina starije literature kada govori o povijest Fužina kreće s 1725. godinom kada Fužine postaju župa, no u novijoj literaturi navodi se da su ove prostore od prapovijesti naseljavali Japodi. (Fičor, 2014., 15; Nemet, 2010., 12-49)

2.1. Područje Fužina¹ u vrijeme prapovijesti

Japodi su bili plemenska zajednica koja je obitavala na području Like, plašćanske udoline, Korduna, Gorskog kotara, sjeverozapadne Bosne, te Cazinske i Bihačke krajine. Njihov boravak na prostoru Fužina potvrđuju i materijalni ostaci koji se nalaze u Arheološkom muzeju u Zagrebu. Kao jedan od glavnih razloga naseljavanja ističe se odlična konfiguracija terena jer se mjesto nalazi na južnoj padini koja je s istočne, zapadne i južne strane zaštićena rijekom Ličankom, a sa sjeverne uzvisinom. Znamo da su se u prapovijesti plemenske zajednice nastanjivale blizu izvora vode, na područjima gdje je bilo izobilje hrane (životinja za lov i plodova za sakupljanje) pa je teritorij Fužina bio savršeno mjesto za nastaniti. (Nemet, 2010. 23-54)

Najstarije naseljeno mjesto na teritoriju Fužina bila je Purga², nastala u razdoblju neolitika, koju su osnovali Japodi. Arheološki ostaci, koji su i danas vidljivi, pokazuju da su se bavili poljoprivredom. Naseljenici grade suhozide pomoću kojih formiraju zemljišne čestice – lijehe – na kojima se uzgajalo voće i povrće te se sijala pšenica, raž i zob. Uz poljoprivredne djelatnosti, vjerojatno su uzgajali i životinje – kokoši, svinje, guske i patke. (Nemet, 2010., 55-58).

Zahvaljujući arheološkim nalazima – naušnice, fibule, pojasevi – znamo da je naselje imalo groblje koje se vjerojatno nalazilo na današnjem Noršićevom trgu. Naselje je bilo opasano i kiklopskim zidinama³ koje su služile za obranu, a sastojale su se od tri obrambena

¹ Vrlo je bitno naglasiti kako (do poglavlja 2.4 *Fucina*) kada govorim o Fužinama, zapravo govorim o teritoriju na kojem su se razvile Fužine i okolna naselja. Fužine kao naselje počinju se razvijati pod Frankapanima koji započinju s iskapanjem željezne rude.

² Izgorjela je u požaru 1927. godine.

³ "Megalitičke građevine iz prapovijesnog i antičkog doba, građene u tehnici suhozida od golemih kamenih blokova, nepravilna oblika i različite veličine. Njihov postanak predaja vezuje uz divovska mitska bića kiklope. Ostaci takvih zidova vide se i danas u gradovima mikenske kulture u Grčkoj (Mikena, Arg, Tirint, Atena), Peruu (građevine Inka), Dalmaciji (Asseria – Podgrađe kraj Benkovca, Škrip na Braču), Bosni i Hercegovini (Ošanići kraj Stoca) i dr."

kruga. Prvi obrambeni krug išao je oko groblja. Znamo da su Japodi vjerovali u zagrobni život i da su cijenili svoje mrtve koje su najčešće pokapali u odjeći s dragocjenostima, na dasci ili u sanduku. Stoga ima smisla da je prvi obrambeni krug bio upravo oko groblja. Od drugih načina sahranjivanja mrtvih koristili su se spaljivanjem tijela čiji bi pepeo potom stavili u žare i položili u raku. Drugi obrambeni krug išao je u pravcu jugoistoka i sjeverozapada ispod kuće Mance i Longinove kuće sve do današnje zgrade stare šumarije. Dok je treći stupanj obrane bila rijeka. (Nemet, 2010., 58-63)

2.2. Područje Fužina u doba Rimskog carstva

Krajem 1. stoljeća na prostore Fužina dolaze Rimljani te osnivaju vojni logor. Nakon uspostave vojnog logora, uslijedila je izgradnja pomoćnih objekata – *mutato* i prostor za robove. Osnivanje logora bila je uobičajena praksa Rimljana po dolasku na nove teritorije i vrlo logična – vojni logor, ne samo da je štitio novoosvojeno područje, nego je i pomagao pri budućoj teritorijalnoj ekspanziji. U Fužinama logor je smješten na cesti kojom se putuje od strane mora, a pretpostavka je da su kuće Vrbanić i Bubanj bile dijelom logora. U današnjoj Švrljugovoj kući nalazio se prostor za robove. (Nemet, 2010., 72)

Još jedan vrlo važan ostatak iz vremena prisustva Rimljana na ovim područjima je i Premerova kuća koja je bila izgrađena kao *villa rustica*.⁴ U literaturi se navodi kako je u njoj stanovala osoba boljeg statusa. Pošto se radi o *villi rustici* pretpostavljam da je u njoj najvjerojatnije obitavala imućnija rimska obitelj tijekom ljetnih mjeseci jer upravo je to bila i sama funkcija tih vila.⁵ Nedaleko od Premerove kuće kao pomoćni objekt sagrađena je i Savina kuća u kojoj se nalazila kuhinja, praonica i konjušnica. (Nemet, 2010., 81-101)

Na mjestu današnje zgrade Pivarne najvjerojatnije se nalazila vijećnica s forumom, a u neposrednoj blizini i kapitolij. Kao dokaz za postojanje vijećnice još u antičko vrijeme navode

kiklopski zidovi. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 1. 9. 2021. <<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=31425>>.

⁴ "U rimskom graditeljstvu, izvangradski stambeni i gospodarski (staje, skladišta, radionice) sklop zgrada, središte zemljišnoga posjeda, uobičajeni oblik naseljavanja seoskoga područja u romaniziranim sredinama. Pojavile su se potkraj I. st. pr. Kr. u Italiji, a tijekom I. st. s romanizacijom su se širile po svim provincijama Carstva. Najbrojnije su bile vile u kojima su ravnopravni stambeni i proizvodni sadržaji (vinarije, uljare, valjaonice i tkaonice itd.), a njihovi vlasnici često su bili samo zakupci."

villa rustica. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 1. 9. 2021. <<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=64668>>.

⁵ Osnovne podatke o *villi rustici* vidi *villa rustica*. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 30. 8. 2021. <<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=64668>>.

se u literaturi tri arkade na ulazima sa stupovima izrađenim u toskanskom redu.⁶ Vijećnica se sastojala od prizemlja i prvog kata te se pretpostavlja da je prizemlje služilo kao izložbeni prostor za robu bolje kvalitete, dok se prvi kat koristio kao prostor za sastanke. Kao moguću lokaciju kapitolija Nemet navodi današnju Staru šumariju pošto se radi o povišenom mjestu koje je nedaleko od foruma. (Nemet, 2010., 101-108)

Od drugih javnih građevina na teritoriju Fužina nalazilo se prenoćište i *mutato* (prostor za promjenu konja) u kući Štanfel, te kovačnica, knjižnica i škola – licej.⁷ Nemet smatra kako u ovom imenu za visoke škole moramo tražiti genezu imena mjesta Lič, a ne (kao što to navodi Rački) da je mjesto dobilo ime po prvim doseljenicima iz Like koji su na ove prostore doselili u prvoj polovici 15. stoljeća. Prema literaturi škola se nalazila u Karlekovoj, a ono što su danas Tugetova i Koričina kuća, tad su bile đlački dom i menza, dok su nastavnici boravili u Longinovoj kući u kojoj je bio smješten i školski ured. Uz sve to izgrađen je i prostor za aktivnosti na otvorenome. (Nemet, 2010., 134-168, Rački, 1948., 15)

U 4. stoljeću dolazi do velikih seoba barbarskih plemena koja ugrožavaju opstanak Rimskog Carstva. Zahvaljujući činjenici da se prostor Fužina našao van glavnih ruta migracija naselje nije pretrpjelo nikakva razaranja i pljačke kao što je često bio slučaj s drugim rimskim gradovima. (Nemet, 2010., 171)

Zadnja akademija u Ateni ukinuta je u 6. stoljeću te se pretpostavlja kako je ta odluka utjecala i na školu na teritoriju Fužina, a s njezinim zatvaranjem prostori škole dobivaju novu stambenu funkciju. Iako se licej zatvorio, prema Nemet, njegovo ime (Lič) ostaje kao ime mjesta. (Nemet, 2010., 193)

⁶ "Jednostavni klasični rimski red bez naglašenoga arhitektonskog ukrasa, s trupom bez kanelura, jednostavnom bazom s plintom i torusom, kapitelom s vratom, ehinom i abakusom te napustom s arhitravom, glatkim frizom i vijencem koji su bez ukrasa, izuzev jednostavnih profilacija."

toskanski red. Struna. Hrvatsko strukovno nazivlje, 2021. Pristupljeno 1. 9. 2021.

<<http://struna.ihjj.hr/naziv/toskanski-red/50520/#naziv>>.

⁷ "U staroj Ateni filozofska škola (Likej) koju je utemeljio i u njoj izlagao Aristotel i peripatetici. Ime je nastalo po hramu Apolona Likejskoga, a poslije su taj naziv dobile katoličke srednje i visoke škole. U novije doba liceji su srednje škole: u Francuskoj vrsta državnih srednjih škola s internatom, u Italiji gimnazije. Naziv se upotrebljava u Austriji, Belgiji, Rumunjskoj, a tako su se nazivale i neke djevojačke srednje škole (gimnazije) u Hrvatskoj."

licej. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 1. 9. 2021. <<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=36378>>.

2.3. Područje Fužina u srednjem vijeku

U 9. stoljeću ovi krajevi bili su predmetom sukoba franačkog kralja Karla Velikog i Bizanta. Naposljetku Karlu Velikom pripali su krajevi u unutrašnjosti, pa tako i područje Fužina. Današnja zgrada Pivarne postala je uprava kaštelanata te je na nju postavljena kamena glava kralja Karla Velikog koja se datira u period oko 825. godine. (Nemet, 2010., 197-200)

U 13. stoljeću, oko 1225. godine krčki knezovi Frankapani od hrvatsko-ugarskog kralja Andrije II. dobivaju područje Fužina u posjed, te se ondje počinje vaditi željezna ruda. Nemet nam donosi još jedan zanimljiv podatak od 11. studenog 1392. godine kada Ivan Krčki (sin Bartola Krčkog) poveljom dobiva pravo vađenja i prerađivanja ruda. Ova činjenica je bitna jer potvrdom iz 15. stoljeća znamo da su se koristili tom poveljom kada su u Liču počeli iskopati rudu. Prvi spomen Liča kao grada imamo u darovnici iz 1477. godine kojom Martin Frankapan daruje Mikulici⁸ posjed Maševo. (Nemet, 2010., 204-207; Rački, 1948., 40-42)

Iduća bitna godina za povijest teritorija Fužina jest 1603. kada Julije Čikulin, vinodolski kapetan, na poklon od Nikole Zrinskog dobiva Lič koje su do tad bile već 200 godina nenastanjene. U cilju je bilo da se to područje naseli te 1605. godine u Lič dolaze Krmpočani, njih 50 obitelji. Pretpostavka je da su porijeklom iz Bosne, a kao dokaz za to Rački navodi prisegu koju su polagali Nikoli Zrinskom u kojoj navode da su došli iz patarenske zemlje. Nakon ovoga uslijedile su još dvije faze naseljavanja. U drugoj dolaze Vojnići i Gvozdenići, a nakon 1613. u trećoj fazi dolaze obitelji Radošević, Budiselić, Maras, Milošević, Tomić, Vicić, Vlahović, Tomljenović i Golac.⁹ Godine 1649. Petar Zrinski navodi se kao gospodar Primorja i Fužina, a nakon gušenja urote Zrinski-Frankapan 1671. godine posjedi obitelji Zrinski prešli su u vlasništvo Ugarske dvorske komore, no njih je ubrzo otkupila Bečka carska komora za iznos od 500.000 forinti. Fužine ubrzo postaju kaštelanat, a potom godine 1725. i župa. (Nemet, 2010., 209-212; Rački, 1948., 16-28; Marković, 2003., 59-61).

2.4. *Fucina*

Ime mjesta Fužine potječe od talijanske riječi *fucina* što znači kovačnica. Korijen te riječi možemo pronaći u talijanskog riječi *fuoco* što znači oganj. Ime je vrlo primjerno jer kao što je ranije spomenuto na mjestu današnjih Fužina kopala se željezna ruda. Bitno je istaknuti

⁸ Mikulica je bio sin Damjana Drozgometskog. (Nemet, 2010., 204-207)

⁹ Ovaj podatak je vrlo koristan pri analizi matične knjige krštenih u Fužinama jer olakšava rad na samom izvoru, ali i potvrđuje da obitelji koje su se naselile u tom trećem valu su doista i ostale prebivati na tome području.

kako ima još mjesta u Europi koja nose isti naziv, tako ih možemo naći u Kranjskoj, Tirolu i Italiji. Na razvoj Fužina kao naselja značajno je utjecala i izgradnja Karolinske ceste 1726. godine koja je postala poveznica sjevernog Jadrana i Podunavlja. Zahvaljujući ovoj prometnici u Fužinama, ali i okolnim mjestima počele su se otvarati krčme, prenoćišta, staje, spremišta i pilane. (Rački, 1948., 32-33 i 39; Feletar, 2015., 91-122)

Zanimljivu činjenicu donosi nam Kauzlarić-Andrić, a odnosi se na zanimanja ljudi koji su živjeli u Fužinama te piše da su oko 1770. godine u naselju zabilježena 23 tesara, 2 stolara i kolara, 5 kovača i 36 pilara. Nadalje ističe kako se radi o zanimanjima koja su itekako bila tražena u mjestima kroz koja prolaze prometnice. (Kauzlarić-Andrić, 1985., 25-27)

Potencijal nove prometnice iskoristilo je nekoliko obitelji iz Fužina, te se već u 18. stoljeću izdiže nekoliko trgovačkih obitelji. U 19. stoljeću u literaturi se navodi kako su se trgovinom bavile obitelj Angesi, Tomac i Švrljuga. Ovaj podatak nam donosi Rački i vrlo nam je bitan jer ne samo da olakšava rad na matičnim knjigama nego i daje informacije o statusu određenih obitelji – u ovome slučaju možemo zaključiti kako se radilo o tri imućnije i utjecajnije obitelji u selu. Što nam je važan podatak jer proučavanjem matičnih knjiga ustanovila sam kako su članovi obitelj Agnesi (*Agnese*) vrlo često bili kumovi na krštenju.¹⁰ (Rački, 1948., 44-46)

Godine 1850. u Fužinama je otvorena čitaonica, a dodatan gospodarski polet mjestu dala je željeznička pruga izgrađena 1873. godine. Novi izvor prihoda postaje turizam, a u literaturi navodi se 1874. kao godina prvog zabilježenog izleta.¹¹ Početkom 20. stoljeća gospodarski razvoj Fužina počinje posustajati, te je to razdoblje obilježeno masovnim iseljavanjem stanovništva u Ameriku. (Kauzlarić-Andrić, 1985., str. 29-40)

Nakon Prvog svjetskog rata započinje revitalizacija naselja – otvaraju se pilane, provodi se vodovod, provodi se elektrifikacija naselja, a i turizam je u poletu. U Drugom svjetskom ratu ovi prostori postaju oslobođeni partizanski teritorij. Po završetku rata, kao što je bio slučaj i ranije, kreće oporavak sela – obnavljaju se ceste, željeznica, osnivaju se zadruge, a od posebnog značaja bila je izgradnja elektrane Nikola Tesla¹² zahvaljujući kojoj u Fužine i okolna naselja

¹⁰ Još jednu zanimljivost ističe Rački u svome djelu, a to je da se 1740. godine prvi put spominje Anton Rački kao kum na krštenju. I doista se spominje, ali ne po prvi put. Naime prezime Rački (ili Rachkij) po prvi put se u matičnoj knjizi krštenih spominje 12. srpnja 1731. godine kada je *Antonij Rachkij* bio krsni kum *Margariti Kauzlarich*, kćeri *Martina* i *Dorotheae*.

¹¹ "(...) kada su vlakom (...) stigla 230 Bakrana, Kostrenjana i Dražana, a nedugo zatim, 5. kolovoza piše list *Primorac* i o dolasku velikog broja Riječana." (Kauzlarić-Andrić, 1985., 33)

¹² Danas poznata kao hidroelektrana Vinodol.

dolaze radnici i stručnjaci od kojih će neki ostati živjeti u mjestu. (Kauzlarić-Andrić, 1985., 38-43)

Danas, Fužine su vrlo popularno turističko odredište te se puno ulaže u njihov rast i razvoj. Tako od planiranih ciljeva za ovu godinu jest povećanje nataliteta, poticanje obrazovanja mladih ljudi, ali i daljnje uređenje mjesta kako bi ono ostalo poželjna turistička destinacija.¹³

¹³ Informacije preuzete iz *Vodiča za građane uz proračun općine Fužine za 2021. i projekcije za 2022. i 2023. godinu*. Pristupljeno 2. 9. 2021. < <http://www.fuzine.hr/hr/financije/proracun/vodic-za-gradane/>>.

3. MATIČNE KNJIGE

Matične knjige su javne isprave koje donose podatke o najvažnijim događajima u ljudskom životu, a to su: rođenje, vjenčanje i smrt. One su bitan izvor za proučavanje strukture društva jer nam daju uvid u vjerski, imovinski i socijalni status stanovništva te sadrže važne demografske podatke. Bitno je istaknuti kako matične knjige nisu samo važno vrelo informacija za povijesnu demografiju nego su korisne i za druge grane znanosti – onomastika, sociologija, povijesna medicina i dr. (Drandić, 2013., 17; Vlahov, 1994., 277; Jelinčić, 1992., 253)

3.1. Povijest matičnih knjiga

Povijest matičnih knjiga je duga, a u literaturi se navodi kako se njihov začetak može pratiti sve do 3. stoljeća. D. Vlahov navodi kako kroz povijest možemo uočiti dvije faze pisanja matičnih knjiga. U prvoj fazi matične knjige bile su zapisi o osobama koje su prihvatile kršćanstvo te su se uz njihova imena evidentirala i imena kumova, te preminulim članovima zajednice. Drugu fazu možemo povezati s pojavom apsolutizma i apsolutističkih monarhija¹⁴ kada matične knjige postaju evidencije o građanima. (Vlahov, 1994., 277-278)

Do Tridentskog sabora 1563. godine pisanje informacija u matične knjige nije bilo uređeno, tako da su uneseni podaci varirali od župnika do župnika. Za povijest matičnih knjiga bitna je i godina 1538. kada se u Engleskoj donosi odluka o obaveznom vođenju knjiga rođenih, vjenčanih i umrlih. Nekih sto godina kasnije ista odluka donesena je na Tridentskom saboru (11. studenog 1563.), a godine 1614. Rimskim obrednikom poblize su uređene stavke vođenja knjiga krštenih i vjenčanih, te je donesena odluka o vođenju matičnih knjiga umrlih. (Vlahov, 1994., 278-279; Jelinčić, 1992., 254-255)

U 18. stoljeću u vrijeme vladavine Marije Terezije (1740. – 1780.) počinje prijelaz u vođenje državnih matičnih knjiga. Tako su nam bitni dekreti iz 1765. i 1770. godine kojima se propisuje pravo uvida organima vlasti u matične knjige i unos imena nezakonitog oca na njegov zahtjev. No prave promjene dogodile su se dolaskom Josipa II. (1780. – 1790.) na vlast i njegovim Patentom od 20. veljače 1784. godine kada uvodi obvezu vođenja matičnih knjiga po određenim rubrikama. (Jeličić, 1992., 254-255; Vlahov, 1994., 279-282).

¹⁴ U literaturi se ističe kako "ove granice nisu oštre i da prijelaz u različitim državnim zajednicama imao različite pojavne oblike, ovisno o organizaciji i stupnju razvoja te posebnostima u odnosu između državne zajednice i crkvene organizacije." (Vlahov, 1994., 277-278)

Za ovaj rad bitne su rubrike u matičnim knjigama krštenih, a donosi nam ih Vlahov – dakle upisivalo se: datum, mjesto rođenja, ime djeteta, vjera, spol, zakonito ili nezakonito, roditelji i kumovi (imena i prezimena, te zanimanje). U župi Fužine tek s 1815. godinom počinje zapisivanje po rubrikama, a do tad su svećenici zapisivali narativno. (Vlahov, 1994., 280)

3.2. Matične knjige župe Fužine

Osnutkom župe godine 1725. započinje i vođene matičnih knjiga. One se danas nalaze u Hrvatskom državnom arhivu,¹⁵ a sastoje se od matičnih knjiga krštenih (1725. – 1857.), vjenčanih (1815. – 1857.) i umrlih (1815. – 1857.). U Državnom arhivu u Rijeci nalazi se Zbirka matičnih knjiga župa Riječke nadbiskupije na digitalnom zapisu za period 18. do 20. stoljeća (HR-DARI-885). Formiranje zbirke Hrvatskog državnog arhiva kreće sredinom 20. stoljeća kada je donesena odluka da se sve matične knjige do 1860. godine povjere nadležnim arhivima. Prikupljeno je 2,500 matičnih knjiga iz Hrvatske i Slavonije, teritorija za koje je Hrvatski državni arhiv bio nadležan. (Milić, 2017., 252-256)

¹⁵ Za izradu ovog rada koristila sam se mrežnom stranicom FamilySearch (<https://www.familysearch.org>) na kojoj su objavljeni digitalni preslici mikrofilmiranih matičnih knjiga (Župa Fužine: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:3QS7-899C-LSFM?owc=9RKB-Y47%3A391644801%2C391820101%3Fcc%3D2040054&wc=9RKB-Y4W%3A391644801%2C391820101%2C391820102&cc=2040054>)

4. DEMOGRAFSKA ANALIZA MATIČNIH KNJIGA KRŠTENIH (1725. – 1802.)

4.1. Problematika analize

Ovo istraživanje obuhvatilo je period od 1725. do 1802. te je time obrađena cijela jedna matična knjiga krštenih i sam početak druge (koja kreće od 23. srpnja 1802. pa do 1815. godine). Odlučila sam se na taj potez kako bi mogla dobiti cjelovite podatke za 1802. godinu koja je obuhvaćena ovim istraživanjem.

Obrađena matična knjiga krštenih u cijelosti je pisana na latinskom jeziku. Prvi župnik bio je Andrija Perišić (u matičnoj knjizi zapsan kao *Andreas Pirsich*), nakon njega došao je Lovro Antić (*Laurentius Antich*), a potom Anton Frančišković (*Antonium Franciscovich*). (Rački, 1948., 50.)

Kao što je već spomenuto ranije pisana je narativno, a formula pisanja je uz manje izmjene ostala ista tijekom cijelog promatranog perioda, a glasila je:

Ego (ime svećenika) Parochy Baptizavi infatnus natus/nata ex legitimo toro¹⁶ (ime i prezime oca) et (ime majke) Coniugibus ex pago (ime sela) cui impositus et Nomen (ime djeteta) Patrini fuere (ime i prezime kuma) et (ime i prezime kume¹⁷).

U prijevodu:

Ja (ime svećenika) župnik krstio sam dječaka/djevojčicu rođenog/rođenu iz zakonitog braka (ime i prezime oca) i (ime majke) supružnika iz sela (ime sela) kojem/kojoj su nadjenuli ime (ime djeteta) Kumovi su bili (ime i prezime kuma) i (ime i prezime kume).

Primjer zapisa krštenja:

Anno 1735: 14. feb:

Ego And: Pirsich¹⁸ Baptizavi infantus nata ex legitimo toro Francisco Tomich et Margarita Coniugibus ex pago lich, cui impositus et Nomen Joanna Patrini fuere Stanislaus Matkovich et Marina quaternik

¹⁶ Formula ex legitimo toro u doslovnom prijevodu bi značila *od zakonite postelje*.

¹⁷ Ako su kumovi bili supružnici onda je umjesto prezimena kume pisalo lat. *uxor eius* – njegova žena

¹⁸ Svećenikovo ime je *Andreas Pirsich*, odnosno Andrija Perišić

Matična knjiga krštenih sačuvana je u izuzetno dobrom stanju, jedina oštećenja nalaze se na dva prva i zadnja lista, a oštećeni su samo rubovi. Iako oštećenje nije veliko zbog njega se ne mogu u potpunosti pročitati zapisi koji se odnose na lipanj 1725. godine. Osim toga, najveći izazov u analizi matične knjige krštenih bio je razumijevanje rukopisa, pogotovo razlikovanje slova m i n, f i t, te a i u.

Proučavanjem matične knjige krštenih naišla sam i na naknade upise koji su uglavnom bili zapisani na kartice i često nisu bili umetnuti kraj godine na koju se odnose. To nije stvaralo nikakve probleme pri analizi samo sam morala dodatno paziti kako ih ne bi izostavila pri upisivanju u bazu podataka. Još je bitno za istaknuti kako su se često ista prezimena pisala različito, tako će se proučavanjem matične knjige krštenih naći za npr. prezime Švob nekoliko inačica: *Svobb*, *Svobb*, *Svob*, a isto je i za prezime Rački (*Rachkij*, *Raskij*, *Raski*) te mnoga druga. Još jedan problem (a odlično se vidi u zapisu formule) jest nedostatak interpunkcijskih znakova, točaka i zareza. Točke se jako rijetko koriste, a uglavnom se nalaze na kraju čitavog zapisa.

4.2. Godina 1725.

Zapisi u matičnoj knjizi krštenih kreću od 2. lipnja 1725. godine, a prvi zapis odnosi se na *Joannisa Marasa*, sina *Antonija* i *Magdalene Maras* kojemu su kumovi bili *Andreas Kauslarich* i *Ursula Mavrovich* iz Fužina. Pošto vođenje matične knjige krštenih kreće tek od lipnja ova godina neće biti uvrštena u daljnju analizu, no ona je ipak uvrštena u ovaj rad kako bi bila obrađena čitava matična knjiga krštenih. Godine 1725. od lipnja rođeno je 19 djece, od kojih je rođeno 8 dječaka i 11 djevojčica. Zadnji zapis u matici od ove godine je od 19. prosinca kada je krštena *Lucia Starchevich* kćer *Joannesa* i *Lucie Starchevich* kojoj su krsni kumovi bili *Andreas Kauslarich* iz Liča i *Margarita Svobb* iz Fužina.

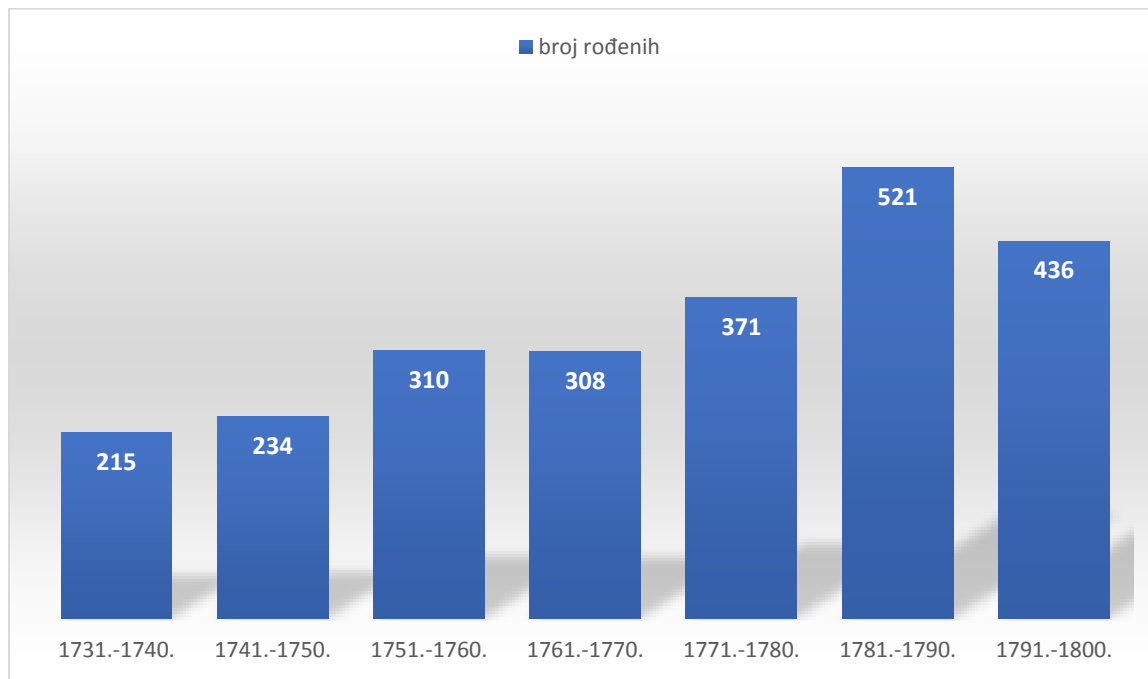
4.3. Analiza ukupnog broja rođenih¹⁹ od 1726. do 1802.

Od 1726. do 1802. rođeno je 2548 djece. Djeca su se u pravilu krstila na dan rođenja ili dan kasnije. Ima i zapisa koji upućuju na to da su se djeca krstila dva dana nakon rođenja, te nekoliko tjedana nakon rođenja, no za ovo posljednje je zabilježen jako mali broj slučajeva, a

¹⁹ U daljnjoj analizi koristit ću pojam rođeni iako se zapravo radi o krštenima. U 18. stoljeću sva djeca gotovo bez iznimke su se krstila pa je tako broj krštenih zapravo identičan broju rođenih

uglavnom se radilo o obiteljima boljeg socijalnog statusa²⁰ koje su možda mogle priuštiti bolju skrb novorođenom djetetu zbog čega nije postojala tolika zabrinutost da bi dijete moglo umrijeti nekršteno ako se krštenje ne obavi ubrzo nakon rođenja.

Grafikon 1. Broj rođene djece u župi Fužine od 1726. do 1802. godine po desetljećima

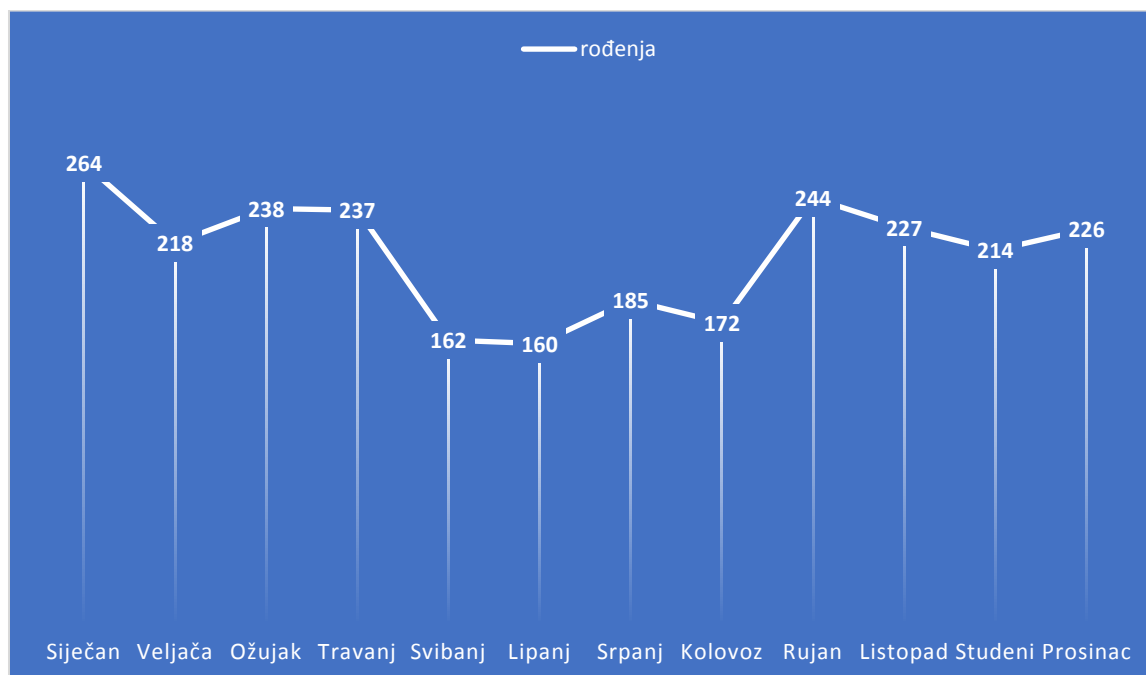
Prema podacima iz grafikona možemo vidjeti kako se broj rođene djece u župi Fužine postupno povećavao, a svoj maksimum je dosegnuo u periodu od 1781. do 1790. godine kada je rođeno 521 dijete, što znači da je rođeno 306 djece više od prvog promatranog desetljeća.

Najveći broj djece rodio 1784. godine kada je rođeno njih 64. Ova godina je unutar razdoblja 1781. do 1790. kada je rođeno najviše djece uopće. Iduća po redu je 1787. godina sa 60 rođene djece, 1794. s njih 57 i godine 1782. i 1783. kada je rođeno 56 djece. Najmanji broj rođene djece bilježi godina 1730. s njih 8, a slijedi je odmah 1727. godina s njih 9. Godine 1726. i 1731. rođeno je njih 14, a 1733. godine rođeno je 15 djece.²¹

²⁰ Zaključak izveden na činjenici da su se uz imena roditelja pisali pridjevi; cijenjeni, gospodin, gospođa ili dama.

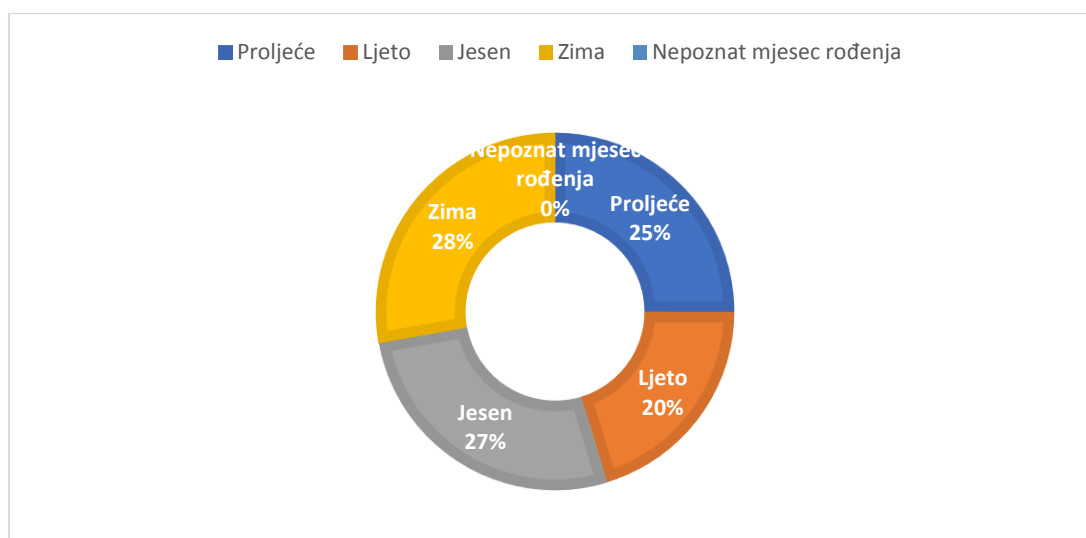
²¹ Vidi Tablicu 1.

Grafikon 2. Broj rođenih po mjesecima u župi Fužine u periodu od 1726. do 1802. godine

Prema podacima u grafikonu možemo vidjeti kako je najviše djece rođeno u zimskim mjesecima s maksimalnim brojem rođenja u siječnju s 264 upisa rođene djece, idući maksimum je u rujnu s 244 upisa. Tijekom ljetnih mjeseci rodilo se najmanje djece, a minimum broja rođenih zabilježen je u lipnju sa 160 rođene djece i u svibnju s njih 162. Ovakvi podaci nisu začuđujući pošto je kroz istraživanja i analize zaključeno kako je tempo začeća bio uvjetovan raznoraznim poslovima tijekom ljetnih mjeseci, sezonskim varijacijama seksualnih poriva i vjerskim zabranama. (Drandić, 2013., 125-128)

Grafikon 3. Udio broja rođenih po godišnjim dobima u župi Fužine od 1726. do 1802. godine

Prema podacima u Grafikonu 2. i Grafikonu 3. možemo vidjeti kako je najveći broj djece rođen u zimskim mjesecima, a najmanji tijekom ljeta. Kao što je već navedeno taj podatak nije začuđujući pošto je ljeto vrijeme najvećih poslova – poljoprivrednih i gospodarskih. To bi značilo da je najveći broj začeca bio u proljetnim mjesecima (ožujku, travnju i svibnju) što se poklapa s ranijom konstatacijom kako je broj začeca uvjetovan i sezonskim varijacijama seksualnih poriva. U grafikonu također možemo vidjeti podatak da je 0% nepoznat mjesec rođenja. Zapravo radi se o krštenju *Catharine Starchevich*, kćeri *Paula* i *Barbare Starchevich* rođene 1736. godine. Dan i mjesec ovog krštenja nisu zapisani, no po okolnim zapisima možemo pretpostaviti kako je rođena u jesenskim mjesecima, najvjerojatnije u listopadu ili studenom.²² Iz grafikona vidljivo je i kako razlika između djece rođene tijekom jeseni i zimi samo 1%, ako to pretočimo u brojke – tijekom zime rođeno je 708 djece, a tijekom jeseni 685. Što znači da je u zimi rođeno 23 djeteta više.

4.4. Spolna struktura rođenih

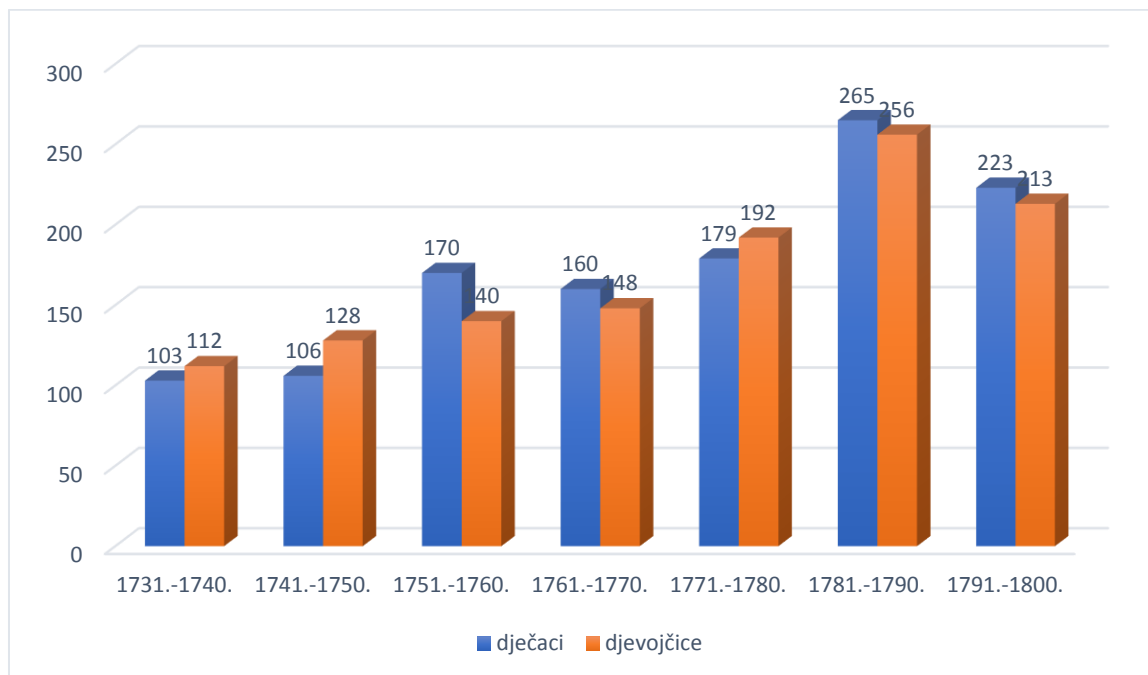
Ako promatramo spolnu strukturu rođenih primijetit ćemo kako je u promatranom razdoblju rođeno 1273 dječaka (49,96%) i 1275 djevojčica (50,03%), odnosno rođene su 2 djevojčice više od dječaka. Inače, kako bi se nadoknadio veći mortalitet muškaraca, u pravilu se rađa više muške nego ženske djece. (Skenderović, 2012., 53)

Prema pokazanim podacima možemo reći da se Fužine u ovome periodu ne uklapaju u taj trend, no radi se o zanemarivoj razlici. Moram napomenuti da bi situacija možda bila drugačija da je godina 1725. u cijelosti zapisana.²³ U prosjeku godišnje se rađalo 16,75 dječaka i 16,77 djevojčica.

²² Iako sam istaknula kako možemo pretpostaviti da je rođena u listopadu ili studenom 1736. godine ipak ovaj zapis nisam uvrstila u jesenske mjesece jer se može raditi i o naknadnom upisu.

²³ Da sam i uvrstila šest zapisanih mjeseci 1725. godine situacija se ne bi promijenila jer je u tome periodu rođeno 11 djevojčica i 8 dječaka.

Grafikon 4. Spolna struktura rođenih u župi Fužine od 1726. do 1802. godine po desetljećima

Iz grafikona vidljivo je kako se omjer broja rođenih dječaka i djevojčica izmjenjivao. Najveća razlika u broju rođene djece prema spolu vidljiva je u periodu od 1751. do 1760. kada je rođeno 30 dječaka više. Najveći broj rođenih djevojčica u odnosu na dječake vidi se u razdoblju od 1741. do 1750. kada su rođene 22 djevojčice više. Najmanja razlika između rođene djece prema spolu u promatranom razdoblju je od 1731. do 1740. kada je rođeno 9 djevojčica više od dječaka i od 1781. do 1790. kada je situacija obrnuta, odnosno rođeno je 9 dječaka više.

Tablica 1. Broj rođene muške iz ženske djece po godinama za župu Fužine u periodu od 1726. do 1802. godine

Godina	Dječaci	Djevojčice	Ukupno	Godina	Dječaci	Djevojčice	Ukupno
1726.	9	5	14	1765.	23	15	38
1727.	3	6	9	1766.	13	14	27
1728.	8	8	16	1767.	22	8	30
1729.	7	6	13	1768.	10	15	25
1730.	4	4	8	1769.	11	14	25
1731.	8	6	14	1770.	13	19	32
1732.	13	12	25	1771.	17	13	30

1733.	9	6	15	1772.	20	15	35
1734.	11	8	19	1773.	16	13	29
1735.	11	13	24	1774.	13	18	31
1736.	9	10	19	1775.	15	17	32
1737.	12	14	26	1776.	24	13	37
1738.	13	11	24	1777.	21	22	43
1739.	14	20	34	1778.	10	27	37
1740.	3	12	15	1779.	22	23	45
1741.	8	14	22	1780.	21	31	52
1742.	10	8	18	1781.	22	29	51
1743.	7	16	23	1782.	29	27	56
1744.	10	11	21	1783.	30	26	56
1745.	9	21	30	1784.	37	27	64
1746.	12	12	24	1785.	32	17	49
1747.	18	8	26	1786.	24	29	53
1748.	11	15	26	1787.	35	25	60
1749.	6	11	17	1788.	20	22	42
1750.	15	12	27	1789.	19	31	50
1751.	12	15	27	1790.	17	23	40
1752.	11	11	22	1791.	17	23	40
1753.	11	13	24	1792.	12	26	38
1754.	19	16	35	1793.	25	16	41
1755.	20	16	36	1794.	26	31	57
1756.	21	15	36	1795.	23	16	39
1757.	28	13	41	1796.	30	17	47
1758.	21	9	30	1797.	20	23	43
1759.	14	14	28	1798.	28	17	45
1760.	13	18	31	1799.	26	21	47
1761.	24	20	44	1800.	16	23	39
1762.	12	15	27	1801.	19	24	43
1763.	20	20	40	1802.	17	33	50
1764.	12	8	20	UKUPNO	1273	1275	2548

Najviše muške djece rodilo 1784. godine kad je rođeno 37 dječaka, potom slijede godina 1787. (35) i godine 1783. i 1796. kada je rođeno njih 30. Najmanji broj muške djece zabilježen je u godinama 1727. i 1740. kada je rođeno samo njih troje, a sljedeća godina s najmanjim brojem rođenih dječaka je 1730. s njih četvero.

Najviše djevojčica, njih 33, rodilo se godine 1802., a potom slijede godine 1780., 1789. i 1794. kada ih je rođeno 31, te godine 1781. i 1786. s 29 rođenih djevojčica. Iz podataka je vidljivo kako je najmanji broj ženske djece rođen 1730. godine – njih 4. Potom nam slijedi 1726. s 5 zabilježenih rođenja i godine 1727., 1729., 1731., 1733. sa zabilježenih 6 rođenja.

Jednak broj rođenih dječaka i djevojčica zabilježen je u godinama 1728., 1730., 1752., 1759. i 1763. Godine 1763. rođeno je njih najviše, po 20 dječaka i djevojčica, a najmanje ih je rođeno, njih po 4, godine 1730. koja je ujedno i godina s najmanje rođenih djevojčica.

4.5. Blizanci

U promatranom razdoblju rođeno je 47 parova blizanaca. Prvi zapis je iz godine 1732., a odnosi se na *Antoniu i Helenu Tomich*, iz Liča, kćeri *Tome Juniora i Margarite Tomich*, kojima su kumovi na krštenju bili *Illia Vlahovich i Magdalena Vlahovich* također iz Liča.

Od 47 parova blizanaca, njih je 23 para blizanki, 18 parova blizanaca, dok je 6 parova različitog spola. Najviše blizanaca rođeno je u razdoblju od 1781. do 1790. godine²⁴, njih 12 parova. Odmah slijedi razdoblje 1771. do 1780. kada ih je rođeno 11 parova. U župi Fužine najmanje blizanaca je rođeno u periodu od 1741. do 1750. kada je rođeno samo dva para.

Tablica 2. Prikaz godina u kojima su rođeni blizanci u župi Fužine od 1726. do 1802. godine

GODINA	BLIZANCI	BLIZANKINJE	OBA SPOLA
1732.		1	
1733.		1	
1738.		1	
1739.			1
1740.		1	
1747.			1

²⁴ Radi se o razdoblju koje broji najviše rođene djece uopće.

1750.		1	
1761.	2		
1763.	1	2	
1766.		1	1
1767.		1	
1772.	1		1
1775.		1	
1776.	1		
1777.	1	1	
1778.	1	1	1
1779.	1		
1780.	1		
1782.	1		
1783.	2	2	
1784.		2	1
1787.	1		
1788.		1	
1790.	1	1	
1792.		1	
1793.	1		
1796.		1	
1797.		1	
1798.	1	1	
1801.	1		
1802.	1	1	
UKUPNO	18 parova	23 para	6 parova
UKUPNO	47 parova (94 djece)		

4.6. Djeca rođena nakon smrti oca

U matičnim knjigama krštenih župe Fužine svećenici su bilježili podatak koja su djeca rođena nakon smrti oca tako da su uz ime oca pisali riječ *defuncti*. Prema analiziranim podacima matične knjige krštenih u periodu od 1726. do 1802. rođeno je devetero djece nakon smrti oca.

Prvi zapis odnosi se na *Matheusa Blasevicha* sina preminulog *Joannisa* i *Dorotheae Blasevich* rođenog 17. rujna 1752. godine. Potom slijedi 1753., 1756., 1759. godina s po jednim djetetom, 1772. s tri, te godine 1776. i 1785. s po jednim djetetom rođenim nakon smrti oca. Zadnji slučaj upisan je 19. veljače 1785. godine kada je rođen *Matheus Tomich* sin preminulog *Mathie* i *Lucie Tomich*. Zanimljiv je podatak kako posthumno nije rođena nijedna djevojčica, nego se radi samo o muškoj djeci.

Tablica 3. Prikaz godina u kojima su rođena djeca nakon smrti oca u župi Fužine u periodu od 1726. do 1802.

GODINA	DJEČACI	DJEVOJČICE
1752.	1	
1753.	1	
1756.	1	
1759.	1	
1772.	3	
1776.	1	
1785.	1	
UKUPNO	9	

4.7. Nezakonita djeca

Prema podacima matične knjige krštenih rođeno je 13 nezakonite djece što bi iznosilo 0,51% sveukupno rođene djece. Prvi upis bilježi se 17. veljače 1747. kada je rođen *Mathias Radosevich* nezakonit sin *Lucie Radosevich* i nepoznatog oca. Od 13 djece jedan par je blizanaca. Za osam zapisa naveden je otac, dok samo za njih četiri nije. U vrijeme Marije Terezije 1770. donesen je dekret kojim se propisuje upisivanje imena nezakonitog oca samo na njegov zahtjev, te iz podataka možemo vidjeti da su od te godine zapisana četiri nezakonita oca, a njih tri nije. Ovako mali udio nezakonite djece nije iznenađujući pošto se radi o ruralnoj sredini i tradicionalnom društvu u kojem važnu ulogu imaju društvene norme i kršćanski moral.

Tablica 4. Prikaz godina u kojima su rođena nezakonita djeca u župi Fužine u periodu od 1726. do 1802. godine

GODINA	DJEČACI	DJEVOJČICE	ZAPISANO IME NEZAKONITOG OCA
1747.	1		ne
1757.	1	1	da
1762.		1	da
1765.	1		da
1770.		1	ne
1778.	2		ne
1780.		1	da
1784.	1		da
1787.	1		da
1791.	1		ne
1800.		1	da
UKUPNO	13		

5. ZAKLJUČAK

Fužine, pitoreskno naselje u Gorskom kotaru, danas je dobro poznato kao sve popularnije turističko odredište među domaćim i stranim turistima. Korijeni ovog naselja sežu sve od prapovijesnog doba, preko antike i srednjeg vijeka pa sve do danas. Za potrebe ovog rada najznačajnija je godina 1725. kao godina osnivanja župe i početka pisanja matice krštenih. Prvi župnik naselja Andrija Perišić pisanje matice krštenih započinje u lipnju 1725. te iz analize podataka možemo vidjeti kako je u drugom dijelu godine rođeno 19 djece.

Daljnja analiza matice krštenih krenula je s 1731. godinom te je podijeljena je u sedam promatranih razdoblja po deset godina (1731.-1740., 1741.-1750., 1751.-1760., 1761.-1770., 1771.-1780., 1781.-1790. i 1791.-1800.). Zahvaljujući tome ustanovljeno je kako je broj rođene djece bio stalno u porastu, a svoj maksimum župa Fužine je dosegla u periodu od 1781. do 1790. Porast broja djece ukazuje nam i na porast broja stanovnika, a to možemo povezati s pozitivnim društvenim i gospodarskim čimbenicima kao što su razvoj naselja i gospodarstva. U zadnjem promatranom desetljeću možemo uočiti kako je došlo do smanjenja broja rođene djece, a da bi utvrdili uzroke potrebno je provesti dodatna istraživanja koja bi uključila i druge vrste povijesnih izvora. Analiza je pokazala kako je u promatranom razdoblju najviše djece rođeno u zimskim mjesecima, a najmanje u ljetnim što odgovara sezonskom buđenju seksualnih poriva i većem broju poslova tijekom ljeta, a radi se o pojavi koja je karakteristična za tradicionalna ruralna društva.

Analizom spolne strukture rođenih uočeno je kako su u promatranom periodu od 1726. do 1802., u odnosu na dječake, rođene dvije djevojčice više. Također saznajemo kako je ukupno rođeno 47 parova blizanaca, te 13 nezakonite djece. Kako bi se dobila potpuna slika demografske strukture župe Fužine trebalo bi dovršiti analizu matice krštenih i obraditi matice vjenčanih i umrlih.

6. POPIS LITERATURE

NEOBJAVLJENI PRIMARNI IZVORI:

1. Matične knjige župe Fužine:
 - a) MK rođenih 1725. – 1802. – Zbirka matičnih knjiga HDA, Zagreb, mikrofilmovi: M – 68 do M – 69. (<https://www.familysearch.org/search/film/005481609?wc=9RKB-Y4W%3A391644801%2C391820101%2C391820102&cc=2040054>)
 - b) MK rođenih 1802. – 1857. – Zbirka matičnih knjiga HDA, Zagreb, mikrofilm: M – 69. (<https://www.familysearch.org/search/film/005481610?wc=9RK1-DP8%3A391644801%2C391820101%2C391820301&cc=2040054>)

LITERATURA:

1. Drandić, Alen. Matične knjige kao povijesno-demografski izvori : uvod // Vjesnik Istarskog arhiva, Vol. 20 No. (2013.), 2013.
2. Drandić, Alen. Demografska analiza podataka matičnih knjiga krštenih i vjenčanih župe Svetvinčenat (1875. – 1900.) // Vjesnik Istarskog arhiva, Vol. 20 No. (2013.), 2013.
3. Feletar, Petar. Hrvatske povijesne ceste: Karolina, Jozefina i Lujzijana : prometno-geografska studija o povezivanju kontinentalne i jadranske Hrvatske. Izdavačka kuća Meridijani, Zagreb, 2015.
4. Fičor, Miljenko. Općina Fužine : 1993. - 2013. [S. l.] : vlast. nakl. (Rijeka : Proprint), 2014.
5. Jelinčić, Jakov. Matične knjige s područja Pazinštine do 1945. (1949.) godine // Vjesnik Istarskog arhiva, Vol. 2-3 No. (1992.-1993.), 1994.
6. Kauzlarić-Andrić, Neda. Postanak, rast i razvoj naselja - stanovništvo i življenje : (Fužine, Lič, Vrata, Belo Selo, Slavica i Benkovac): u povodu 200. godišnjice škole Fužine : 1785-1985. Fužine, 1985.
7. Marković, Mirko. Gorski kotar : stanovništvo i naselja. Naklada Jesenski i Turk, Zagreb, 2003.

8. Milić, Angelika. Zbirka matičnih knjiga u Hrvatskom državnom arhivu // Arhivski vjesnik, Vol. 60 No. 1, 2017.
9. Nemet, Antonija. Fužine : antički Lič : prilog proučavanju i vrednovanju kulturne i prirodne baštine. Matica hrvatska Ogranak Delnice, Delnice, 2010.
10. Rački, Andrija. Iz prošlih dana općine Liča i Fužine. Naklada Mjesnog NO-a, Fužine, 1948.
11. Skenderović, Robert. Najstarija matična knjiga brodske župe Presvetog Trojstva (1701.-1735.), Hrvatski institut za povijest, Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje, Slavonski Brod, 2012.
12. Vlahov, Dražen. Matične knjige u Povijesnom arhivu u Pazinu // Vjesnik Istarskog arhiva, Vol. 2-3 No. (1992.-1993.), 1994.

INTERNETSKI IZVORI:

1. Kiklopski zidovi. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 1. 9. 2021.
<<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=31425>>.
2. Villa rustica. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 1. 9. 2021.
<<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=64668>>.
3. Toskanski red. Struna. Hrvatsko strukovno nazivlje, 2021. Pristupljeno 1. 9. 2021.
<<http://struna.ihjj.hr/naziv/toskanski-red/50520/#naziv>>.
4. Licej. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 1. 9. 2021.
<<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=36378>>.
5. Vodič za građane uz proračun općine Fužine za 2021. i projekcije za 2022. i 2023. godinu. Pristupljeno 2. 9. 2021.
< <http://www.fuzine.hr/hr/financije/proracun/vodic-za-gradane/>>.